



4.10.2021

Vero-osasto

## Lausuntotiivistelmä luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain muuttamisesta

Lausuntokierros hallituksen esityksen luonnoksesta järjestettiin 2.7.–20.8.2021. Lausuntopyyntö lähetettiin 28 taholle, minkä lisäksi se julkaistiin valtiovarainministeriön julkisella verkkosivulla. Luonnoksesta saatiin 19 lausuntoa.

Lausunnon toimittivat sosiaali- ja terveysministeriö, Ahvenanmaan maakunnan hallitus, Verohallinto, Tulli, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Ruokavirasto, Veronmaksajain Keskusliitto ry, Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry, Suomen Yrittäjät ry, Kaupan liitto ry, Panimoliitto- ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry, Pienpanimoliitto, Päivittäistavarakauppa ry, Suomen Terveystuotekauppiain Liitto ry, Terveystuotetukut ry, Rakuuna Olut Oy ja Lammin Sahti Oy.

Maa- ja metsätalousministeriö, Elinkeinoelämän keskusliitto ry ja Keskuskauppakamari ry ilmoittivat, ettei niillä ole lausuttavaa.

**Sosiaali- ja terveysministeriö** toteaa lausunnossaan, että sekä kansainvälisistä että suomalaisista alkoholitutkimuksista tiedetään, että alkoholijuomien hinnan nostaminen esimerkiksi alkoholiveroja korottamalla on alkoholihaittoja vähentävistä keinoista kustannustehokkain. Jos alkoholijuominen verotusta koskevia säännöksiä tai verotasoja muutetaan, muutoksilla voi olla kansanterveydellisiä vaikutuksia. Ministeriö toteaa, että pientuotantotodistusta ja denaturoitua alkoholia koskevilla teknisillä muutoksilla ei ole kansanterveydellistä merkitystä, mutta miedon oluen verotason muutoksella näitä vaikutuksia voi olla. Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa kuitenkin esityksen valmistelun yhteydessä arvioineensa, että tarkkaan kohdennettu ja vähäinen verotuksen muutos ei todennäköisesti lisää alkoholin kokonaiskulutusta. Sen sijaan muutos voi edistää sitä, että enintään 3,5 tilavuusprosenttia alkoholia sisältäviä mietoja oluita tuodaan kuluttajamarkkinoille kilpailemaan vahvempien oluiden kanssa.

**Ahvenanmaan maakunnan hallitus** toteaa lausunnossaan, ettei sillä ole huomauttamista esitykseen.

**Verohallinto** kannattaa ja pitää hyvin perusteltuna ehdotusta, että toiseen EU:n jäsenvaltioon toimitettavan pientuotantotodistuksen antamista koskeva direktiivin

säännös pantaisiin Suomessa täytäntöön siten, että pieni riippumaton valmistaja saisi antaa toimintaansa koskevan todistuksen itse. Esityksessä on Verohallinnon mielestä huomioitu ja arvioitu hyvin toteutusvaihtoehtojen vaikutukset toimijoiden ja viranomaisten näkökulmasta. Verohallinto katsoo, että pienvalmistajien itsesertifioinnin mahdollistamisen vaikutukset Verohallinnon toimintaan on huomioitu esityksessä.

**Tulli** toteaa tutustuneensa esitykseen ja ettei sillä ole lausuttavaa esityksestä.

**Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira** toteaa, että kuten esityksessä todetaan, muutoksen käyttäytymisvaikutuksia ja niiden suuntaa on vaikea arvioida. Valvira pitää kuitenkin ehdotettua muutosta kannatettavana esityksen perusteluissa mainituista syistä, eli mietojen oluiden verojen korotusta suhteessa alkoholittomiin juomiin ja alennetun olutveron rajan nostamisen seurauksena tapahtuva mahdollinen kulutuksen siirtyminen miedompaan olueen. Valvira toteaa, että sen tehtäviin kuuluu väkiviinan käyttöluvan myöntäminen mm. ravintolisän valmistukseen sekä käyttöluvan mukaisen käytön valvonta. Valvira kannattaa ravintolisien verottomuuden edellytysten –vähittäismyyntipakkauksen koko ja ilmoitus kaupanpidosta– täsmentämistä lakiin.

**Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL** pitää kannatettavana rakennedirektiivin tavoitetta kannustaa panimoita innovatiiviseen toimintaan uusien mietojen tuotteiden kehittämiseksi. Siksi THL kannattaa ehdotusta korottaa oluen alemman verotason yläraja 2,8 prosentista 3,5 prosenttiin, minkä voidaan katsoa tukevan mainittua tavoitetta. Tämän seurauksena 2,8–3,5 prosenttisten oluiden verotaso alenisi 35–42 senttiä litralta. THL toteaa, että kansanterveyden näkökulmasta olisi positiivista, mikäli tämä ohjaisi kulutusta vahvemmissa oluista miedompiin. Miedon oluen verotaso ehdotetaan korotettavaksi maltillisesti, jotta oluen alemman veroluokan ylärajan nostamisen verovaikutus olisi nykyisillä kulutusmäärillä neutraali. Ehdotetusta korotuksesta huolimatta miedommasta oluesta kannettu vero olisi huomattavasti alempi kuin vahvemmallalla oluella, yhtäältä koska vero lasketaan juoman sisältämästä etyylialkoholista ja tulee siksi automaattisesti korkeammaksi vahvemmillä juomilla, ja toisaalta koska etyylialkoholisenttilitrasta kannettavan veron määrään jää merkittävä ero miedomman ja vahvemman oluen välillä (28,35 vs. 38,05 senttiä). Näillä perusteilla THL pitää tätä miedon oluen veron maltillista korottamista perusteltuna.

**Kilpailu- ja kuluttajavirasto** toteaa, että esitysluonnoksessa esitettyjen tietojen perusteella se ei näe uudistuksen estävän tai rajoittavan tervettä kilpailua. Virasto toteaa, että kuten se on aiemmissa alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain muuttamista koskevissa lausunnoissaan todennut, alkoholiveron alennuksena myönnetty tuki voi vääristää kilpailua sellaisessa kokohaarukassa, jossa osa panimoista on tuen piirissä ja osa ei. Virasto pitää näin ollen kilpailunäkökulmasta

perusteltuna, ettei esityksessä ole päädytty ehdottamaan pientuotantoalennuksen soveltamisalan laajentamista.

**Ruokavirasto** kannattaa verottomuuden rajaamista pieniin ravintolien vähittäismyyntipakkauksiin sekä verottomuuden kytkemistä muista velvollisuuksista huolehtimiseen (ilmoitusvelvollisuus). Virasto toteaa, että yleisesti ottaen markkinoilla olevat alkoholia sisältävät ravintolisävalmisteet myydään alle 0,1 litran vähittäismyyntipakkauksissa, joten ehdotetut muutokset alkoholia sisältävien ravintolien verottomuuteen eivät tuo merkittävää muutosta nykytilanteeseen. Ruokavirasto toteaa, että ravintolisiä koskeva ilmoitusvelvollisuus on siirretty ravintolisäasetuksesta elintarvikelakiin ja että ilmoitusvelvollisuutta on sittemmin myös laajennettu ravintolisäasetukseen nähden. Ilmoitusvelvollisuudesta säädetään elintarvikelain 6 §:ssä. Viraston lausunto sisältää yksityiskohtaisen ehdotuksen lakiehdotuksen 8 §:n muuttamiseksi.

**Veronmaksajain Keskusliitto ry** toteaa, että koska oluen verotus perustuu oluen sisältämän alkoholin määrään, voidaan oluen tuottajilla katsoa olevan kannustin panna alkoholipitoisuudeltaan matalia oluita ilman alennettua verokantaa ja että tästä näkökulmasta voidaan myös kyseenalaistaa oluen alennetun verokannan olemassaoloa ylipäätään. Yhdistys toteaa, että toisaalta oluen kulutus on Suomessa jokseenkin vakiintunut keskioluen kulutukseen, minkä vuoksi on ymmärrettävää, mikäli miedomman oluen kulutukseen halutaan kannustaa ja miksi miedolle oluelle halutaan soveltaa alennettua verokantaa. Veronmaksajain Keskusliitto pitää esitettyjä muutoksia mietojen oluiden verotukseen kannatettavina. Yhdistys toteaa, että muutoksen vaikutukset verotuottoon jäänevät luultavasti pienehköiksi, mutta muutoksella voi olla myönteisiä vaikutuksia alkoholin kulutuskäyttäytymiseen. Vuosilukuvirhettä koskevaa huomiota lukuun ottamatta yhdistyksellä ei ole huomautettavaa pientuotantotodistusta, denaturoitua alkoholia ja CN-nimikkeistöpäivitystä koskeviin ehdotuksiin.

**Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry** toteaa, että kuten esitysluonnoksen perusteluissa todetaan, ei oluen alennetun verotason rajaan liittyvien veromuutosten vaikutusta kulutustottumuksiin eikä alkoholin kokonaiskulutukseen voida arvioida ennalta. On mahdollista, että halvemmat hinnat houkuttelevat kuluttajia valitsemaan miedompia tuotteita. On yhtä mahdollista, että miedompien tuotteiden kysyntä kasvaa samalla kuin vahvempien tuotteiden myynti pysyy samana. Kasvua saattaa syntyä esimerkiksi valikoiman laajentuessa. EHYT katsoo, että kansanterveyden näkökulmasta ei ole perusteltua laskea alkoholituotteiden veroja, sillä veronalennusten on myös aikaisemmin huomattu lisäävän alkoholihaittoja yhteiskunnassa. Yhdistys toteaa, että muutoksen terveysvaikutukset jäänevät kuitenkin vähäisiksi. EHYT puoltaa ehdotusta siitä, että pientuotantoalennusta ei laajennettaisi oluen lisäksi muihin alkoholijuomiin tai tislamoihin. Yhdistys toteaa, että koska esityksen kaltaisia toimijoita ei ole

Suomessa montaa, on mahdollista, että verohelpotukset koskisivat ulkomailta tuotuja tuotteita. Laajennetut verohelpotukset myös houkuttelisivat uusia toimijoita perustamaan pientuotantoyrityksiä. Yhdistys huomauttaa, että pienpanimoiden saama tuki on tällä hetkellä laajaa. EHYT toteaa, että pienpanimoiden valmistamat tuotteet ovat kansanterveyden näkökulmasta yhtä haitallisia kuin suurpanimoiden vastaavat tuotteet, eivätkä työllisyys- tai talusaspektit voi kokonaan mennä hyvinvoinnin ja terveyden edelle.

**SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry** katsoo, että kansanterveyden näkökulmasta ei ole perusteltua laskea miedon oluen veroa. Alkoholituotteiden veronalennusten on aikaisemmin todettu lisäävän alkoholinkulutusta ja sitä myötä alkoholihaittoja yhteiskunnassa. Yhdistys toteaa, että veronalennuksella ei katsota olevan vaikutusta verotuloihin ja erityisesti kansanterveyden näkökulmasta sille ei ole selkeitä perusteluja. Verottamisen ja saatavuuden rajoittamisen on todettu olevan kustannustehokkaita alkoholihaittojen ehkäisykeinoja. SOSTE kannattaa esityksen ehdotusta siitä, että pientuotantoalennusta ei laajennettaisi oluen lisäksi muihin juomaryhmiin. Alennukseen tuotantomääränsä puolesta oikeutettujen muiden juomaryhmien valmistajien määrä on tällä hetkellä vähäinen, jolloin tuki saattaisikin kohdistua enemmän ulkomailta tuotuihin tuotteisiin. Laajennetut pientuotantoalennukset voisivat houkutella uusia toimijoita perustamaan pientuotantoa. Yhdistys toteaa, että pienpanimoiden tuotteet ovat kansanterveyden näkökulmasta samalla tavalla haitallisia verrattuna suurpanimoiden vastaaviin tuotteisiin. Siksi työllistymis- tai talousnäkökohdat eivät voi tälläkään sektorilla mennä kansanterveyden näkökulman edelle.

**Suomen Yrittäjät ry** toteaa, ettei sillä ole huomautettavaa esitysluonnoksen ehdotuksista. Yhdistys ehdottaa kuitenkin esitystä täydennettäväksi siten, että siihen sisällytettäisiin ehdotus alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain (alkoholiverolaki) 9 §:n muuttamiseksi siten, että säännökseen sisällytettäisiin alkoholin ja alkoholijuomien valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta annetun neuvoston direktiivin 92/83/ETY (rakennedirektiivi) 4 artiklan 2 kohdan toista virkettä vastaava niin sanottu pienpanimoiden yhteisverotusta koskeva säännös. Lausunnossa yhdistys toteaa, että korkein hallinto-oikeus on pyytänyt Euroopan unionin tuomioistuimelta (EUT) ennakkoratkaisua kyseisen direktiivinkohdan soveltamisesta ja että asian käsittely EUT:ssa on edelleen kesken. Yhdistyksen mukaan säännösmuutos selkeyttäisi lain tulkintaa ja parantaisi pienpanimoiden toimintaedellytyksiä vahvistaen samalla direktiivin sallimissa puitteissa suomalaisten pienpanimoiden kilpailullista asemaa suhteessa muissa jäsenvaltioissa sijaitseviin valmistajiin.

**Kaupan liitto ry** kannattaa ja pitää perusteltuna esitysluonnoksen mukaista ehdotusta miedon oluen alennetun verotason nostosta 3,5 tilavuusprosenttiin. Yhdistyksen mukaan esitysluonnoksen mukaiset alkoholiveron korotukset eivät kuitenkaan ole perusteltuja, eivätkä ohjaisi kulutusta mietoihin juomiin

luonnoksessa arvoidulla tavalla. Yhdistys toteaa, että myynnin kasvu on viime aikoina ollut suurinta nimenomaan alkoholittomien ja vain vähän alkoholia sisältävien oluiden tuoteryhmissä ja että tätä myyntitrendiä tukisi parhaiten pidättäytyminen miedon oluen tuoteryhmän verotason nostosta. Jos alkoholiveron tuotto halutaan pitää nykyisellä tasolla ja samaan aikaan kulutusta halutaan kohdistaa mietoihin juomiin, korotusten tulisi yhdistyksen mukaan kohdistua oluen sijasta väkeviin juomiin.

**Panimoliitto- ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry** kannattaa oluen alennettua verotaso. Alennetun verotason rajan nostolla voitaisiin yhdistyksen mukaan tukea yhtä valtion tärkeintä tavoitetta alkoholipolitiikassa eli alkoholihaittojen vähentämistä siirtymällä matala-alkoholisten juomien suosimiseen. Veron korotuksen osalta yhdistys toteaa, että vahva terveysperusteinen trendi ja suositus vahvistaa matala-alkoholisten juomien kulutusta eivät edisty verotuksen lisäämisellä. Yhdistys katsoo, että jokavuotiset korotukset ja väärin kohdentamiset voivat pahimmassa tapauksessa heikentää alkoholilain tavoitteita sekä muuttaa kulutuskäyttäytymistä negatiiviseen suuntaan. Toistuvat korotukset myös aiheuttavat yrityksille uusia kustannuksia ja alkoholiverotuksen ennustettavuus heikkenee, millä on vaikutusta yritysten investointihalukkuuteen. Pientuotantotodistuksen osalta yhdistys pitää kannatettavana, että hallintoon liittyvässä toiminnassa ja valvonnassa on mahdollisuuksien mukaan siirryttävä omaehtoiseen valvontaan. Lausunnon mukaan ehdotus olla ulottamatta verohelpotusta muihin kuin olueen sotii direktiivin lähtökohtaa vastaan. Yhdistys pitää ensisijaisen tärkeänä, että kaikkia alalla toimivia kohdellaan yhdenvertaisesti. Panimoliitto- ja virvoitusjuomateollisuusliitto yhtyy esityksen näkemykseen, että verotuilla voi olla yrityksen kehittämisen estävää vaikutusta, mutta siksi verotuki olisikin keskitettävä erityisesti pienimpiin toimijoihin ja sen tulisi koskea kaikkia panimotuotteita. Suomen kokoisessa maassa oluen 15 miljoonan litran yläraja on yhdistyksen mukaan täysin ylimitoitettu. Pienpanimoalennus tulisi suhteuttaa markkinoiden ja asukasluvun kokoon nähden. Periaatteellinen kysymys onkin, onko Suomen varsin pienillä markkinoilla toimiva panimo, joka tuottaa 15 miljoonaa litraa, enää pieni. Lausunnossa todetaan, että pienpanimoalennuksen tarkoitus on tasata isojen ja pienten yritysten välistä valmistuskustannusten eroa, mutta alennus ei saa valua kilpailua vääristävästi hintoihin, kuten tällä hetkellä tapahtuu oluen osalta.

**Pienpanimoliitto ry** näkee tervetulleena ehdotetun käytännön, jossa valmistaja voi itse toimittaa oman todistuksensa pientuottajaehtoisten täyttymisestä. Yhdistys katsoo, että ehdotettu käytäntö tasapuolistaa kotimaista pienpanimotoimintaa muualla EU:ssa toimiviin kilpakumppaneihin nähden ja vähentää hallinnollista taakkaa yrityksissä. Yhdistys kannattaa miedon oluen alennetun verotason nostoa aiemmasta 2,8 tilavuusprosentista direktiivin mukaiseen 3,5 tilavuusprosenttiin asti. Lausunnossa nähdään muutoksen kannustavan pienpanimoita yhä enemmän miedomprien oluiden tuotantoon. Yhdistys kokee

suurena riskinä kotimaiselle pienpanimotoiminnalle sen, että oluen alkoholiveroa nostetaan toistuvasti. Tämä tekee lausunnon mukaan kannattavan liiketoiminnan sekä kasvun vaatimien investointien suunnittelemisen äärimmäisen vaikeaksi ja riskialttiiksi. Mikäli halutaan edesauttaa mietojen oluiden nousevaa trendiä ja ohjata kulutusta miedompiin vaihtoehtoihin, pitäisi valtion väheneviä verotuottoja alkoholijuomista paikata jostain aivan muualta kuin mietojen oluiden veroa nostamalla. Lausunnossa todetaan, että tähän liittyvät olennaisesti myös pienpanimoiden toimintaolosuhteita ja kannattavuutta parantavat korjaustoimenpiteet epäselviin lain tulkintoihin mm. pienpanimoiden veroalennuksessa käytettävien portaiden raportoinnissa, ulkomaille suuntautuvassa etämyynnissä, pienpanimoiden yhteistyössä, kotimaan etämyynnissä ja käsityöläisöluden määritelmässä. Lausunnon mukaan etämyynti on lisääntynyt koronakriisin myötä. Ihmiset ostavat enemmän verkkokaupasta, ja tämä osa-alue kasvaa erityisesti pienpanimo-oluessa. Suomen lainsäädännön takia oluen verkkokauppaa saa kuitenkin tehdä Suomeen toistaiseksi vain ulkomailta. Yhdistys katsoo, että kotimainen pienpanimotuotanto on jäämässä auttamatta jalkoihin, kun yhtäältä oluesta kannettavaa alkoholiveroa korotetaan, ja toisaalta etämyynnissä kilpailemista ei mahdollisteta kotimaisille toimijoille.

**Päivittäistavarakauppa ry** kannattaa alennetun verotason rajan nostamista 3,5 tilavuusprosenttiin alkoholia, mutta vastustaa veron nostamista yli 0,5 mutta enintään 2,8 tilavuusprosenttisen oluen osalta. Yhdistys katsoo, että korotus ei ole perusteltu ottaen huomioon, että myynnin kasvu on viime aikoina ollut suurinta juuri alkoholittomien ja vain vähän alkoholia sisältävien oluiden tuoteryhmissä. Jos verokertymä halutaan säilyttää ennallaan alennetun verotason rajan nostamisen takia, tulisi korotus yhdistyksen mielestä kohdistaa mietojen oluiden sijaan väkeviin viinoiniin ja muihin väkeviin juomiin. Yhdistys toteaa, että veroratkaisujen vaikutuksia tulee joka tapauksessa seurata huolella ja katsoo, että liian usein tehdyillä ja/tai väärin kohdennetuilla veroratkaisuilla voidaan heikentää alkoholilain tavoitteita ja vahvistunutta kuluttajien juomatottumusten muutosta kohti eurooppalaisempaa juomakulttuuria. Yhdistys toteaa myös, että verotuksen muutosten toimeenpanosta aiheutuu myös aina kustannuksia yrityksille.

**Suomen Terveystuotekauppiain Liitto ry** pitää hyvänä, että etyylialkoholia sisältävien ravintolisien verottomuus alkoholiveron osalta säilyy. Yhdistys kiinnittää huomiota virheelliseen arvioon siitä, ettei pakkauskoon rajaaminen aiheuttaisi muutoksia yritysten toimintaan. Yhdistys toteaa, että markkinoilla on isompia vähittäismyyntipakkauksia (mm. 0,2 ja 0,5 litraa) kuin ravintolisän verottomuuden ehdoksi esitetty 0,15 litran enimmäisraja, joten ehto aiheuttaisi muutoksia yritysten toimintaan. Vähittäismyyntipakkauksen rajaaminen 0,15 litraan lisäisi yhdistyksen näkemyksen mukaan yritysten hallinnollista taakkaa ja asettaisi eri pakkauskoott aiheuttomasti eriarvoiseen asemaan. Yhdistys vastustaa ehdotettua pakkauskoon rajoittamista, koska osa etyylialkoholia

sisältävistä ravintolisistä on luonteeltaan sellaisia, ettei kuluttaja näe mielekkääksi hankkia tuotetta pienemmässä paketissa. Yhdistys arvioi, että tällaisissa tapauksissa suhteellinen kuluttajahinta tulisi myös nousemaan ja sillä olisi negatiivinen vaikutus kuluttajien etuihin. Yhdistyksen näkemyksen mukaan etyylialkoholia sisältävien ravintolisien pakkauskoko on syytä jättää asettamatta, sillä se antaa joustavuutta tulevien pakkauskokojen konseptointiin esimerkiksi kestävään kehityksen ja ympäristön näkökulmasta. Jos lakiin kuitenkin halutaan rajaus pakkauskokoon, niin sen tulee yhdistyksen näkemyksen mukaan olla etyylialkoholia sisältävien ravintolisien osalta vähintään 0,5 litraa.

**Terveystuotetukut ry** katsoo, että verottomien ravintolisien pakkauskokoa ei tulisi rajata tai rajan tulisi olla selvästi ehdotettua suurempi, esimerkiksi 0,5 litraa. Yhdistys toteaa, että osa alkoholia sisältävistä valmisteista kuuluu lääkelain alle, jolloin tuotteet ovat aina alkoholin osalta verottomia pakkauskoosta riippumatta. Saman tyyppinen tuote voi yhdistyksen mukaan olla jommassakummassa ryhmässä, jolloin kohtelu on eriarvoista.

**Rakuuna Olut Oy:n ja Lammin Sahti Oy:n** yhteisessä lausunnossa ehdotetaan, että alkoholiverolakia täydennettäisiin rakennedirektiivin 4 artiklan 2 kohdalla siten, että kahta tai useampaa pientä panimoa, jotka toimivat yhteistyössä ja joiden yhteenlaskettu vuosituotanto on enintään 150 000 hehtolitraa (tai 15 miljoonaa litraa), voitaisiin kuitenkin kohdella verotuksessa yhtenä pienenä riippumattomana panimona. Lausunnonantajien mukaan tämä selventäisi lakia ja pienpanimoihin kohdistuvaa verotuskäytäntöä, joka viime aikoina on poikennut itse lain ja direktiivin tarkoituksesta ja hengestä. Lausunnossa todetaan, että säännöstä tulkitaan parhaillaan korkeimmassa hallinto-oikeudessa, joka on pyytänyt siitä lausunnon myös EU-tuomioistuimelta.